

Литература.

1. О защите экономической конкуренции: Закон Украины от 11 января 2001 г. №2210-III/
2. Костусев А. А. Конкурентная политика в Украине: монография / А.А. Костусев. – К.: КНЕУ, 2004.
3. Конкурентна політика: Європейська інтеграція та Україна: навч. посіб. – К., 2002.

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

Христосова Н. С., студентка

Науковий керівник: Смачило В. В., к.е.н., доцент

Харківський національний університет будівництва та архітектури

На сучасному етапі розвитку світової економіки експортний потенціал являється найважливішою характеристикою економічної потужності будь-якої країни. Автори по різному трактують поняття «експортний потенціал», нам імпонує думка Кириченка О.М., який визначає експортний потенціал як соціально-економічну категорію ринкової економіки, яка відбиває можливості галузі (підприємства) зберігати або збільшувати обсяг експорту в довгостроковій перспективі, використовуючи сукупність національних і зовнішніх чинників, що дають можливість ефективно конкурувати на світовому ринку [1].

Щоб визначити поточний стан експортного потенціалу України, проаналізуємо динаміку реалізації товарів та послуг на основі даних Державної статистики України [2] що репрезентовано на рисунку 1.

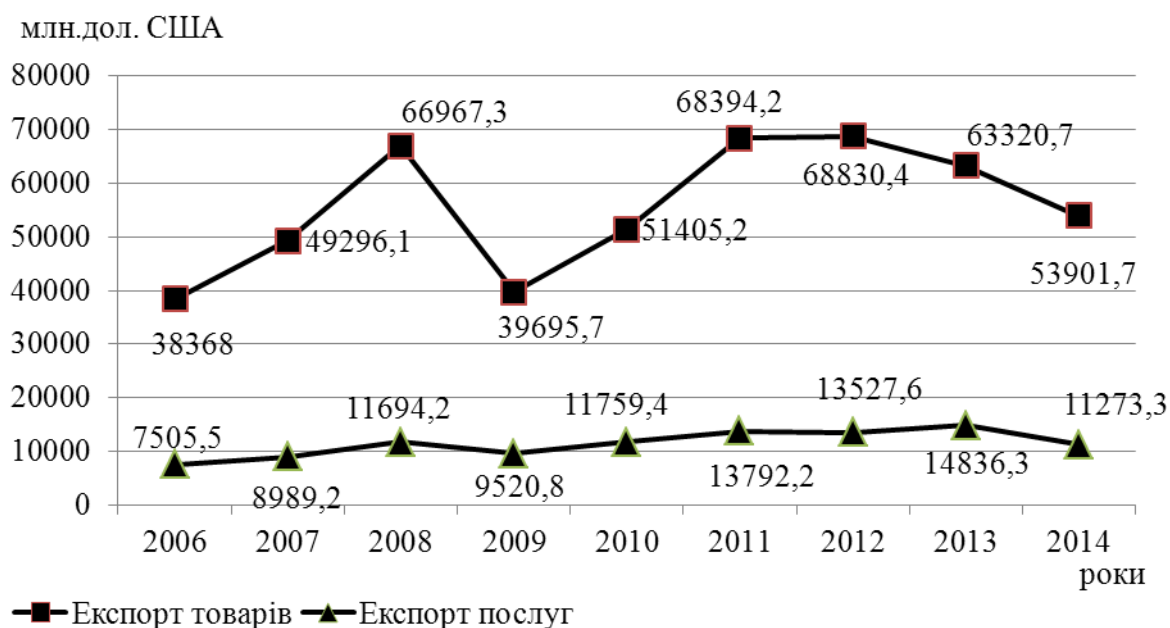

Рисунок 1 – Динаміка експорту товарів та послуг в Україні за 2006 – 2014 роки, млн. дол. США.

Для визначення експортного потенціалу України було визначено ключові експортні позиції по товарам та послугам в Україні. Проведено аналітичний огляд ринків збуту та використання Україною квот, які надав ЄС. Досліджено ризики та переваги зони вільної торгівлі з ЄС.

Виходячи з цього можна зробити висновок, що експортний потенціал України використовується не повністю. Існує велика кількість товарів та послуг які, на даний момент, не експортуються, що слід віднести до негативних явищ. Така ситуація обумовлена багатьма причинами і потребує докладного вивчення. Ті товари та послуги, експорт яких характеризується позитивною тенденцією, слід вважати базовими, а пріоритетними – ті, які створюють високий рівень доданої вартості всередині країни та мають закінчений цикл виробництва в Україні, або мають інноваційне забарвлення (серед послуг це комп'ютеризація).

Узагальнюючи проведений аналіз, можемо сформулювати такі висновки:

- відмічаємо значне скорочення експортного потенціалу України внаслідок соціально-економічної кризи як за товарами, так і за послугами, що є негативною тенденцією в розвитку національної економіки;

- динаміка ключових складових експорту товарів представлена, в основному, сировинними галузями: чорні метали (питома вага в загальній структурі експорту 27-23,9%), зернові культури (5,7-12,1%), руди, шлаки, зола (5,3-6,4%), палива мінеральні (8,3-3,7%). Негативність даного моменту проявляється через: мінімальний обсяг доданої вартості, яка створюється в економіці України; відсутністю створення нових робочих місць внаслідок відсутності переробки сировини в готову продукцію (порушується виробничий ланцюг); обмеженням зростання переробних галузей економіки; недоотримання податків та зборів внаслідок скороченого виробничого ланцюга; вичерпання обмежених ресурсів (руди, мінеральних палив).

- динаміка ключових складових експорту послуг є різноспрямованою: позитивну зростаючу тенденцію мають лише послуги в сфері телекомунікації та комп'ютеризації; транспортні та ділові послуги мають негативну тенденцію до скорочення. Послуги мають більшу можливість до маневреності, що й нівелювало негативні тенденції в цій сфері. Послуги в сфері телекомунікації та комп'ютеризації можна вважати ключовою галуззю, яка повинна стати перспективною, бо заснована на людському капіталі і є провідною в економіці знань.

- загальне скорочення експорту товарів та послуг відбилося в структурі. Соціально-економічна криза та прогрішення взаємовідносин з РФ стало причиною переорієнтації експорту на інші країни.

- надання Україні квот на безмитний експорт в країни Євросоюзу не став фактором росту обсягів реалізації продукції на європейські ринки внаслідок: неготовності вітчизняних виробників до вимог та стандартів ЄС; незначних обсягів квот, які не компенсують вартість переорієнтації виробництва продукції на нові стандарти; незнання правил та порядку, а також складність ведення торгівлі з європейськими партнерами.

- введення ЗВТ за ЄС з 1 січня 2016 року спричиняє загрози та надає можливості для вітчизняних виробників;

Література.

1. Кириченко О. М. Експортний потенціал харчової промисловості України // Наукові праці Українського державного університету харчових технологій: К.: УДУХТ. – 1999. – № 5. – с. 66-69
2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТУ УКРАЇНИ

*Котлубай В. О., к.е.н., доцент
Національний університет «Одеська юридична академія»*

Протягом останніх декількох років спостерігається зниження експорту продукції з України. Так за підсумками 2014 р. величина експорту впала практично до значень 2010 р. і склала 53,9 млрд. дол. США проти 62,3 і 68,8 млрд. дол. США у 2013 та 2012 рр. відповідно. Враховуючи, що частка експорту у ВВП України становить майже 50 % (49,2 %) це негативно позначається як на платіжному балансі країни, так і на економіці в цілому.

Враховуючи конфлікт на Сході, економічну і політичну нестабільність всередині країни, а також повільне проведення реформ, експорт в 2014 р. впав на 14 %, (або на 9 млрд. дол. США) порівняно з 2013 р. Найбільше зниження експорту припало на промисловість – 20 %, машинобудування – 17 %. Більшість продукції цих галузей експортувалося в РФ, тому в найближчому майбутньому зростання цих галузей чекати не варто [1].

Позитивні тенденції спостерігаються тільки щодо експорту сільськогосподарської продукції. Так в 2014 р. обсяг поставок української сільськогосподарської продукції до Європи зріс і становив 29 % від усього експорту.

Проте не можна говорити, що приріст експорту сільськогосподарської продукції на тлі падіння експорту промислової продукції знівелював загальну ситуацію з експортом. Так, якщо в Росію українські аграрії везли продукцію переробки з високою доданою вартістю, то для ЄС на сьогоднішній день Україна пропонує переважно сировину. Основний обсяг українського сільськогосподарського експорту складають злакові та олійні культури, а також комбікорм. Це означає, що ми постачаємо сировину, яка потім на європейських заводах переробляють на харчову продукцію. Такий варіант хороший для економіки в короткостроковій перспективі, коли важливий кожен долар прибутку, але негативно з точки зору довгострокової перспективи, оскільки знижується конкурентоспроможність країни на світовому ринку. Для процвітаючої економіки важливо розвивати поставки переробленої сировини.

В перспективі Україна може експортувати в ЄС не тільки продукцію аграрного сектору та сировину, але й інші види товарів з більш високою доданою вартістю [2]. Для цього потрібно глибше інтегруватися в європейський ланцюжок створення вартості продукції і вирішити ряд правових, організаційних та технічних проблем.